

Projekt: *Czytanie ma moc!*

Warsztaty słowa

Scenariusz dla nauczyciela

1. Baza edukacyjna: książka Rene Gościnnny, Jean Jacques Sempé *Mikołajek. Nowy rok szkolny* /Wydawnictwo Znak Emotikon/.
2. Odbiorcy: uczniowie klasy I szkół podstawowych.
3. Cele ogólne:
 - Rozbudzenie w uczniach pasji czytelniczej.
 - Budowanie świadomego odbiorcy literatury i kultury.
 - Rozwijanie słownictwa.
 - Budowanie świadomości wagi słów w relacjach międzyludzkich.
4. Cele szczegółowe:
 - Uczeń **słucha** z uwagą nauczyciela i innych.
 - Uczeń **potrafi** wykonać samodzielnie zadanie według prostej instrukcji.
 - Uczeń **potrafi** opowiedzieć historię.
 - Uczeń **umie** przywołać z usłyszanego fragmentu potrzebne informacje.
 - Uczeń **nazywa** emocje i porównuje swoje doświadczenia z doświadczeniami bohatera literackiego.
 - Uczeń **prezentuje** i omawia efekty swoich działań poznawczych, plastycznych, twórczych.
 - Uczeń **rozumie** rolę odpowiednio dobranych słów w procesie komunikacji.
 - Uczeń **rozwija** swoje kompetencje kreatywne.
5. Metody i formy pracy:
 - Tworzenie portretu – przypisywanie atrybutu, związanego z cechą charakteru
 - Burza mózgów
6. Pomoce dydaktyczne:
 - Materiały plastyczne
 - Karty pracy pdf.
 - Fragment 1, fragment 2 i fragment 3 – pliki pdf.
 - Egzemplarz książki *Mikołajek. Nowy rok szkolny*

7. Przebieg:

Lekcja I. Temat – Pierwszy dzień w szkole /2 jednostki lekcyjne – 90 min./

Witamy uczniów szczególnie serdecznie i zapowiadamy, że dziś trochę porozmawiamy o pójściu do szkoły po raz pierwszy. To ważny moment dla każdego z nas. Wszyscy czekamy na ten dzień w niepewności i w emocjach, a później wspominamy go przez całe nasze życie. Przykładowy początek:

- Witajcie, zrobmy dziś mały krok wstecz i powspominajmy. Będziemy się musieli cofnąć dosłownie o parę tygodni, kiedy to po raz pierwszy stanęliście w drzwiach naszej klasy. Czy pamiętacie ten wyjątkowy dzień i ten niezwykły moment? Ja swój bardzo dobrze pamiętam.

Po wprowadzeniu, słuchamy uczniowskich relacji. Z całą pewnością mają wiele na ten temat do powiedzenia. Może zapamiętali jakieś interesujące szczegóły? Jak był ubrany w tym dniu nauczyciel? Jaka była pogoda za oknem? Kogo lub co mijali w drodze do szkoły? Co jedli na śniadanie w tym dniu? Pamięć, w tak ważnych chwilach, dokumentuje wszystko. Zadajemy zatem dodatkowe pytania tego typu. Na koniec tej części dzielimy się z uczniami osobistymi wspomnieniami z pierwszego szkolnego dnia.

Ponieważ scenariusz jest częścią cyklu *Warsztatów słowa*, mamy doskonałą okazję, aby nawiązać do tematu i już na początku lekcji położyć nacisk na fakt, iż słowa mają wielką moc. Możemy to zrobić na przykład w taki sposób:

- A czy pamiętacie może, kto i w jakich słowach odezwał się do Was jako pierwszy w szkole, w klasie? Przypomnijcie sobie. Może była to pani woźna, może nauczyciel-wychowawca, a może ktoś z koleżanek lub kolegów? Jakie to były słowa?

Uczniowie dzielą się z nauczycielem zapamiętanymi słowami z pierwszego dnia szkoły. Następnie zapraszamy do krótkiego ćwiczenia, w którym będziemy mieli okazję doświadczyć „mocy słów”. Instrukcja może wyglądać w ten sposób:

- Kochani, a teraz wyobraźcie sobie, że znów idziecie do szkoły po raz pierwszy. Wspominaliśmy na początku naszego dzisiejszego spotkania emocje z tamtego dnia, więc wiemy wszyscy dobrze, jakie to trudne i stresujące, ale także przecież bardzo radosne. Co moglibyśmy powiedzieć młodszej siostrze albo bratu, koleżance lub koledze, którzy mają ten dzień przed sobą i bardzo go przeżywają? Jakich słów moglibyśmy użyć, aby im pomóc, aby ich wesprzeć, aby dodać im otuchy? Jakie macie propozycje?

Zbieramy propozycje słów i zdań od uczniów, podkreślając ich istotną rolę. W następnej części lekcji wprowadzamy uczniów w pracę z fragmentami książki Gościnnego, Sempee *Mikołajek. Nowy rok szkolny* np. w taki sposób:

- Moi Drodzy, dziś poznamy kogoś, kto równie mocno, jak każdy z nas, przeżywa przyjście do szkoły. Opowiem Wam o pewnym niesfornym chłopcu o imieniu Mikołaj. Może nawet niektórzy już go znają. On w prawdzie nie idzie do szkoły po raz pierwszy, bo już od jakiegoś czasu jest uczniem, ale i dla niego kończą się wakacje, jak dla każdego z nas. Mikołaj poczynił pewne istotne przygotowania, a mianowicie poszedł ze swoją mamą na zakupy. Posłuchajcie, co kupił. Postarajcie się zapamiętać.

Czytamy uczniom fragment książki *Mikołajek. Nowy rok szkolny*, to fragment z pierwszego opowiadania *Nowy rok szkolny* /od początku do str. 12, do słów ... i nie może się doczekać, kiedy wreszcie zacznie się szkoła, pdf. jako załącznik do scenariusza/.

Po odczytaniu rozmawiamy z dziećmi i omawiamy informacje zawarte we fragmencie opowiadania. Następnie zapraszamy uczniów do wypełnienia karty pracy, która znajduje się w załączniku do scenariusza. Ponieważ jesteśmy na początku drogi nauki czytania i pisania, omawiamy dokładnie polecenia i upewniamy się, że dzieci zrozumiały, co mają wykonać.

- Kochani, przypomnijcie mi, jakie nowe rzeczy do szkoły mama kupiła Mikołajowi? Teraz, skoro już wszyscy pamiętają, zapraszam Was do pracy z kartą. Waszym zadaniem będzie narysowanie rzeczy, które mama kupiła Mikołajowi do szkoły. Zwróćcie uwagę na szczegóły i porównania, których używał Mikołaj, opowiadając o swoich nowych przyborach szkolnych. Postarajcie się je dobrze odwzorować w swoich rysunkach. W drugiej części karty narysujcie te przybory, które Wam kupili rodzice przed pójściem do szkoły. W ten sposób stworzymy katalog przyborów potrzebnych do pracy w szkole każdemu uczniowi. /Karta pracy jako załącznik do scenariusza/.

Na pracę z kartą przeznaczamy około 20 minut. Następnie przechodzimy do kolejnej części, w której pracować będziemy z innym fragmentem książki, dotyczącym szkolnych obaw naszego bohatera – Mikołajka. Poniżej przykład wprowadzenia i instrukcji do kolejnego zadania:

- Zapraszam Was do następnego zdania. Mikołajek, jak każdy, kto idzie do szkoły, bardzo się cieszy. Spotka przecież ponownie kolegów, których nie widział przez kilka tygodni, będzie mógł opowiedzieć im wszystko, co w ostatnim czasie mu się przytrafiło. Ale oprócz radości i podekscytowania, przeżywa także obawy. Chcecie o tym posłuchać? W czasie słuchania zastanówcie się, czego obawia się Mikołaj?

W tym miejscu czytamy uczniom drugi, załączony w formie dokumentu pdf. fragment z książki Gościnnego i Sempee *Mikołajek. Nowy rok szkolny*. Dotyczy on obawy Mikołajka, który martwi się, że zanim wróci do szkoły, straci swoją fantastyczną wakacyjną opaleniznę, nad którą bardzo długo i intensywnie pracował. /Fragment pochodzi z opowiadania *Nowy rok szkolny*, str. 12, zaczyna się od słów: *Wakacje były super...* kończy na zdaniu *...A kiedy zacznie się szkoła, będziesz wyglądał jak Tarzan*, str. 16/.

Po czytaniu przechodzimy do krótkiego omówienia tekstu. Możemy skorzystać z następujących pytań:

- Czego obawiał się Mikołajek przed powrotem do szkoły?
- Jak sądzicie, dlaczego pokazanie pięknej opaleniźny kolegom z klasy było dla niego takie ważne?
- Czego Wy obawialiście się przed pójściem do szkoły?
- W jaki sposób sobie z tym poradziliście?
- Kto Wam w tym pomógł?

Po wymianie doświadczeń i obserwacji możemy podsumować, jeszcze raz podkreślając, jak ważną rolę w naszym życiu pełnią słowa. Zarówno te, które ktoś kieruje do nas, jak i te, które my wypowiadamy do innych. Przykład podsumowania:

- Tata Mikołaja próbował go pocieszyć, ale chyba mu się to nie bardzo udało. Jak sądzicie, dlaczego? Wy także opowiedzieliście o swoich doświadczeniach. Są bardzo różne. Czasem słowa innych, którzy próbują nas zrozumieć i chcą nam pomóc, przynoszą ulgę i pocieszenie, a czasem mogą nawet pogorszyć sprawę i niekorzystnie wpłynąć na nasze samopoczucie. Dlatego tak ważne jest, abyśmy zawsze uważali na to co, do kogo i w jaki sposób mówimy. Spróbujcie o tym pamiętać.

Wróćmy jeszcze na chwilę do Mikołajka, ponieważ macie do wykonania ostatnie zadanie. Mikołajek chodzi do „męskiej” szkoły, to znaczy, że w jego klasie są sami chłopcy. Posłuchajcie fragmentu 3 i postarajcie się zapamiętać imiona jego przyjaciół, a może nawet „wyłapiecie” jakieś ciekawe informacje o jego kolegach. Gotowi?

W tym miejscu czytamy uczniom fragment 3, który znajduje się w załączniku do scenariusza /Opowiadanie *Niezwycześni*, str. 25 od początku do str. 27 do słów ...Kleofas zawsze wychodzi ze szkoły na samym końcu./

- Zatem, jakie imiona noszą przyjaciele Mikołaja wspomniani w czytanim przez mnie fragmencie? /Gotfryd, Rufus, Euzebiusz, Alcest, Joachim i Kleofas/. Zapiszę te imiona na tablicy, będzie Wam to potrzebne przy pracy z kolejnym zadaniem. Oto karta. Znajduje się na niej ilustracja z klasą Mikołajka, proszę, abyście ją pokolorowali, podpisali Mikołajka i jego kolegów oraz dorysowali według własnego pomysłu elementy, które mogą nam pomóc rozpoznać bohaterów. Wykorzystajcie informacje z fragmentu książki, który usłyszeliście.

Postawą do tego ćwiczienia jest karta pracy w pliku pdf, do wydruku, dołączona do scenariusza. Koniec lekcji możemy zaprojektować i przeprowadzić według następującego schematu:

- Jeżeli zainteresowały Was przygody Mikołaja i jego kolegów, zachęcam Was do przeczytania całej książki *Mikołajek. Nowy rok szkolny*, a jeśli

i tego będzie Wam mało, to koniecznie sięgnijcie po kolejne części serii przygotowanej przez wydawnictwo Znak emoticon. To ciekawe i zabawne opowiadania zarówno dla młodszych jak i starszych czytelników. Na koniec jeszcze zadanie do domu. Narysujcie portret Waszej klasy. Na dużym formacie – A3. Przedstawcie na nim każdego jej członka i oczywiście siebie. Możecie podpisać imiona, a także dorysować elementy, które pomogą nam rozpoznać, kto, jest kim. Powodzenia. Bądźcie dla siebie życzliwi, działajcie z humorem, ale nie raniąc nikogo i nie wytykając nikomu jego słabości, ani błędów. Pamiętajcie, że to, co mówimy o innych i do innych, ma wielką moc.

Lekcja II. Temat – Oblicza naszej klasy. /1 jednostka lekcyjna – 45 min./

W krótkim przywitaniu wyrażamy nasz entuzjazm i ciekawość portretów, które powstały. Możemy rozpocząć w taki sposób:

- Kochani, witajcie, ciekawi mnie bardzo, w jaki sposób przedstawiliście naszą klasę. Każdy z Was reprezentuje przecież inny punkt widzenia. Macie różne doświadczenia, różne pomysły. Jedne osoby znają się bardzo dobrze, potocznie mówimy – „jak łyse konie”, a inni dopiero będą się poznawać. Myślę, że dla każdego z nas informacja o tym, jak widzą nas inni może i powinna być ważna. Jesteście ciekawi? Zaraz sprawdzimy. Osobiście mam nadzieję, że pamiętaliście również o mnie na waszych portretach.

Aby wyeksponować wszystkie prace, możemy przygotować wspólnie z uczniami klasową wystawę. Prace można powiesić na gazetkach ściennych, na tablicy, przymocować do ściany albo rozwiesić na sznurku bieliźnianym za pomocą plastikowych lub drewnianych klamerek. Kiedy prace zostaną odpowiednio wyeksponowane, możemy dodatkowo podkreślić wyjątkową rangę tego zdarzenia, jaką będzie wspólne oglądanie prac. Propozycja poniżej:

- Skoro wykonane przez Was portrety zostały już rozwieszane, nie pozostaje mi nic innego, jak zaprosić wszystkich Państwa na wernisaż. Czy wiecie co to takiego? To uroczyste otwarcie wystawy prac artysty, które wiąże się z tym, że prace po raz pierwszy będą oglądane i podziwiane przez widzów. Brakuje nam jeszcze bardzo ważnego elementu. Jak myślicie, co mam na myśli? Tak, chodzi mi o tytuł dla naszej wystawy.

Zachęcamy uczniów do podania propozycji tytułów, uwzględniającej tematykę. A potem przeprowadzamy głosowanie i wybieramy ten tytuł, który uzyska największą ilość głosów. Następnie podziwiamy wspólnie prace i „zbieramy” wrażenia.

Program objęty kuratelą metodyka. Scenariusze zostały pozytywnie zaopiniowane przez dr Martę Rusek - literaturoznawczynię i dydaktyka literatury, wykładowczynię w Katedrze Polonistycznej Edukacji Nauczycielskiej na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, autorkę wielu publikacji, w tym poradników dla nauczycieli.

Autorka scenariuszy: Magdalena Zaporowska – teatrolog, filolog polski, edukator i nauczyciel, na co dzień uczący j. polskiego w jednej z krakowskich szkół metodą Marii Montessori. Od lat w kontakcie z dziećmi i młodzieżą, z ich potrzebami i możliwościami edukacyjnymi. Zafascynowana tym, co dzieje się na styku sztuki i edukacji.